

Pavel Š t ě p á n (Praha)

VÝKLADY MÍSTNÍCH JMEN NA OFICIÁLNÍCH WEBOVÝCH STRÁNKÁCH OBCÍ

INTERPRETATIONS OF PLACE NAMES ON OFFICIAL MUNICIPAL WEBSITES

The paper analyses interpretations of place names on the official websites of Czech municipalities. Not only folk etymology, but also quoting official scientific etymologies is investigated. Relationships between the individual interpretations of a toponym are examined. Interpretations on websites often depart directly from folk etymologies, sometimes borrowed from municipal chronicles. On the other hand, some websites present official scientific interpretations or they even refer to authorities in the field of linguistics. The scientific interpretation is often compared to the folk one, often stating which one is considered to be more probable. However, folk etymologies are sometimes preferred to scientific interpretations. Folk interpretations may be based on important factual knowledge, for example awareness of the older form of the toponym, but this does not assure the correctness of the interpretation.

Key words

toponyms; interpretations of toponyms; folk etymology; official municipal websites

Klíčová slova

Toponyma; výklady toponym; lidová etymologie; oficiální webové stránky obcí

1. Úvod

V tomto příspěvku se zaměříme na výklady toponym na oficiálních webových stránkách obcí. Budeme věnovat pozornost jak tzv. lidové a bakalářské etymologii, tak i uvádění výkladů vědeckých.¹ Lidovou a bakalářskou etymologii označujeme také jako etymologii nepravděpodobnou nebo mylnou, přičemž měřítkem pravděpodobnosti jsou výklady uváděné v odborné literatuře (viz pozn. 1). Předmětem našeho zájmu budou i komentáře k jednotlivým výkladům. Budeme sledovat, zda je podán jen jeden výklad konkrétního jména, nebo je uvedeno více možností, případně jak jsou tyto možnosti hierarchizovány, která z nich je považována za pravděpodobnější apod.

Soustředíme se výhradně na výklady místních jmen, a to proto, že obecní weby se velmi často věnují právě původu názvu dané obce, případně jejích místních částí. Pomístní jména jsou na webových stránkách obcí vykládána spíše ojediněle,

¹ V případě vědeckých výkladů odkazujeme nejčastěji na konkrétní hesla lexikonů A. Profouse (Profous, 1947–1957; dále jen Pf) a L. Hosáka – R. Šrámka (1970–1980; dále jen HŠ). Tyto lexikony citujeme sub voce (s. v.), tedy s odkazem na konkrétní heslo.

potřebný vzorek jejich výkladů by bylo možné získat jen se značnými obtížemi, a proto se jimi nezabýváme.

I. Janyšková (2016, s. 986) definuje lidovou etymologii jako „mylné, zpravidla nahodilé spojování slova etymologicky neprůhledného se slovem formálně nebo významově podobným, geneticky však odlišným“. J. David (2010, s. 57) považuje označení lidová etymologie za ne zcela přesné a výstižné, avšak v české onomastice patrně nejfrekventovanější. Připomíná, že vedle něj se používá i označení bakalářská etymologie, a to pro výklady, jejichž autorem „je obvykle člověk mající jisté humanitní, často dokonce lingvistické vzdělání nebo povědomí“. Autor dále uvádí: „Podstatným rozdílem od lidové etymologie v užším slova smyslu, charakterizované často jako primárně neintencionální záležitost, je však záměrnost užití nevědeckého výkladu slova, např. v kronikách, legendách nebo ve vlastivědných a jazykovědných pracích 19. a 20. století.“ (David, 2010, s. 57–58). Hranice mezi bakalářskou a lidovou etymologií není zcela ostrá. Oběma je společné, že jde o přístupy nevědecké. Bakalářská etymologie se od etymologie lidové liší především vyššími ambicemi: její autoři ji za „vědeckou“ často považují a jsou o její správnosti přesvědčeni, dokládají ji různými argumenty apod. V tomto článku by nebylo účelné mezi lidovou a bakalářskou etymologií systematicky rozlišovat; činíme tak jen v odůvodněných a zcela vyhraněných případech.

L. Olivová-Nezbedová (1980, s. 532–533) připomíná, že lidové výklady nemusí být vždy mylné. Rozlišuje proto mezi lidovým výkladem (který může být i správný a vědecký výklad se s ním může ztotožnit) a lidovou etymologií, která je nesprávná. Pokud se v analyzovaném materiálu setkáme s výkladem, který lze ztotožnit s oficiálním, všeobecně přijímaným vědeckým výkladem, pak můžeme o vědeckém výkladu jednoznačně hovořit zpravidla jediné tehdy, pokud je zároveň uveden odkaz na odbornou literaturu nebo alespoň zmínka, že jde o výklad „podle jazykovědců“, „podle odborníků“ apod. V opačném případě obvykle nemáme jistotu, zda nejde o lidový výklad, který se zároveň shoduje s výkladem vědeckým. Takové striktní rozlišování mezi vědeckými a lidovými výklady by však ani nemělo žádný podstatný smysl, a proto pro účely článku ztotožňujeme „správný“ výklad s výkladem vědeckým, i když jsme si vědomi, že to může být mnohdy nepřesné a zavádějící, protože „správný“ může být i „lidový“ výklad.

2. Oficiální webové stránky obcí

Kromě povinných informací, které obce musí ze zákona zveřejňovat, se mnohé obecní úřady snaží na svých webových stránkách uvádět i různé zajímavosti týkající se například historie. V jejich rámci se často podává i vysvětlení původu názvu obce.

Analyzovaná data byla získána sondou v internetovém vyhledávači Google. Vyhledávání dat proběhlo ve dnech 11. 1., 13. 1. a 15. 3. 2022. Byly zadávány kombinace následujících klíčových slov: 1) „oficiální web obce“ + „jméno obce“;

„oficiální web obce“ + „původ jména“, „oficiální web obce“ + „vznik názvu“. Byl získán soubor výkladů místních jmen 100 obcí Česka, případně jejich částí.²

Cílem vyhledávání bylo získat materiál, který by víceméně rovnoměrně pokrýval celé území Česka. Díky zvoleným klíčovým slovům je výběr jednotlivých míst víceméně náhodný. To zajišťuje určitou reprezentativnost materiálu, i když jsme si vědomi i jejích limitů. V analyzovaném materiálu se kupř. objeví jen ty weby obcí, které původu jména věnují pozornost. Jinou možností by představoval výzkum orientovaný na určitý region, při kterém by bylo zvolený způsob vyhledávání možné nahradit procházením webových stránek všech obcí. Pak bychom mohli sledovat podíl obecních webů, které se původem názvu zabývají, a v sevřenějším souboru dat se podrobněji zabývat jednotlivými výklady. Takový teritoriálně omezený výzkum by mohl být předmětem dalších studií. V tomto příspěvku je naším cílem podat celkový přehled prezentace výkladů místních jmen na obecních webech z území celé republiky.

2.1 Jediný výklad – mylný

Nejčastěji se setkáváme s případy, kdy je na webové stránce obce uveden pouze jeden výklad, přičemž tento výklad lze považovat za zcela nepravděpodobnou lidovou nebo bakalářskou etymologii. Takových případů je v analyzovaném vzorku doloženo 30.

V řadě případů je lidový výklad jména založen na etymologické pověsti. V případě názvu obce *Košíky* na Uherskohradištsku³ jsou v pověsti dokonce tematizovány domnělé okolnosti samotného pojmenovacího aktu:⁴

Obyvatele košického regionu prý trápilo, že jejich víska jméno nemá. [...] Při jejich potoce rostly překrásné vrby, jejichž proutí bylo vhodné k pletení proutěných předmětů používaných v hospodářství. Z tohoto proutí nejzručnější košíkář uplet pěkný košíček, který naplnili nejlepšími hrozny z jejich chudých vinohrádků a s tímto darem vyslali do Napajedel na zámek deputaci s žádostí, aby byl přidělen název jejich obci. Když vrchnost jejich prosbu vyslechla a uviděla nádherný koš s hrozny, tak se jí toto dílko zalíbilo, že se otázala, kde že tu proutěnou nádobu vzali. A když pověděli, že si takové koše sami pletou z proutí rostoucího kolem jejich potoka, vrchnost zvolala: „Když umíte dělat tak pěkné koše – nechť se vaše vesnice volá Košíky.“ – A tak obec dostala jméno.⁵

² Celkem byly nashromážděny výklady 102 místních jmen, protože na dvou analyzovaných obecních webech byla zároveň vykládána místní jména dvou různých částí obce.

³ HŠ (s. v. *Košíky*) vykládají toto místní jméno z OJ *Košík* jako „ves Košíkovy rodiny“.

⁴ Citáty v článku uvádíme v autentické podobě, pouze odstraňujeme zjevné pravopisné nebo typografické chyby.

⁵ <https://www.oukosiky.cz/hlavni-menu/obec/informace-o-obci/historie-obce/> (cit. 2022-01-13).

Některé etymologické pověsti jsou odvozeny ze známějších pověstí týkajících se daného regionu. Např. výklad názvu obce *Losiná* na jižním Plzeňsku⁶ souvisí s pověstmi o zlém Radoušovi, který podle Hájkovy kroniky obýval blízký hrad *Radyně* (srov. Krausová, 2011):

*Jméno obce je dle zdrojů z tamější kroniky odvozeno od zlosynů, neboli zlých synů pána Radouše na Radyni.*⁷

Uveďme ještě dva příklady etymologických pověstí, jež jsou založeny na mylné dekompozici, zcela mechanické segmentaci jména, která, jak bývá v lidově-etymologických výkladech obvyklé, nerespektuje morfeatickou strukturu daného jména.

Webová stránka obce *Vlkancice* nedaleko Kostelce nad Černými lesy⁸ uvádí o původu jména vsi následující pověst, převzatou z „Kroniky školy ve Vlkancicích založené roku 1882“:

*[...] když jedenkrát dívka jménem Anna ovce a beránky dole u potoka a lesa pásla, blížil se k stádu vlk, kterého dívka neviděla, chlapec, její bratr vlka pozorující, jej zhlídnuvše, jak se k ovcím blíží, leknutím a strachem počal ku dvoru křičeti: „Vlk, Ančice! Vlk, Ančice!“ [...] A když během času lidu a příbytků v témž místě přibývalo, zůstalo prý toto jméno co název obce na všechny časy – Vlkancice!*⁹

Patrně ještě kurióznější je následující etymologická pověst, která vysvětluje původ jména obce *Žeretice* na Jičínsku:¹⁰

*Někdy okolo roku 1350¹¹ u brodu pod hradištěm na kopci, kde dnes je obec Hradiště, si zatím neznámý řezník založil řeznictví [...]. A aby všem dokázal, že prodává vždy čerstvé maso, každý den dělal nad krámkem nápis řeznictví z čerstvých jitrnic. Jenomže jednoho dne mu z nápisu spadlo písmeno C a počal ho žrát toulavý pes. Tak jeden neznámý kolemjdoucí na to upozorňoval našeho řezníka a povídal mu „Žere ti cé“ a od té doby žije a rozkvétá naše obec.*¹²

⁶ Nejpravděpodobnější je zřejmě Profousův (Pf, s. v. *Losiná*) výklad místního jména *Losiná* (původně *Losina*) z názvu potoka, do kterého chodili pít losi (srov. též název potoka *Zubřina*). Dále Pf uvádí i možnost odvození přivlastňovací příponou *-ina* z osobního jména *Losa*.

⁷ <https://www.losina.cz/obec-1/historie-obce/> (cit. 2022-01-11).

⁸ Pf (s. v. *Vlkancice*) vykládá toto místní jméno jako ‚ves lidí Vlkancových nebo Vlkánkových‘.

⁹ <https://www.vlkancice.cz/obec/zakladni-informace/> (cit. 2022-01-11).

¹⁰ Podle Pf (s. v. *Žeretice*) znělo toto místní jméno původně *Žiřetice*; název se vykládá jako ‚ves lidí *Žiřatových‘ z nedoloženého osobního jména *Žiřata* (upozorňuje však na ruské jméno *Žirjata*).

¹¹ K roku 1350 je podle Pf datována první zmínka o obci. Podobně jako i v některých dalších případech se zde tedy setkáváme se snahou, aby byl lidový výklad alespoň částečně založen na objektivních faktech.

¹² <https://www.zeretice.org/obec-7/historie/> (cit. 2022-03-15).

Pokud je místní jméno tvořeno souslovím, jehož obě části jsou zcela průhledné, pak může lidová pověst vykládat motivaci pojmenování. Název osady *Černý Vůl* (severozápadně od Prahy) vykládá Pf (s. v. *Vůl Černý*) z původního jména hostince. Lidový výklad zaznamenaný na webu obce Statenice, jejíž součástí *Černý Vůl* dnes je, není s Profousovým vysvětlením v rozporu. Připojuje však pověst, která klade vznik hostince a osady do mnohem starší doby, než kdy skutečně mohly vzniknout (poprvé je *Černý Vůl* doložen až k roku 1785):

Mezi místními lidmi se vypráví pověst o tom, jak za vlády sv. Václava odváděli Čechové povinnou daň Východofranské říši – 100 volů a 500 hřiven stříbra. Dobytek byl hnán po dávné cestě Via Magna vedoucí z Prahy okolo Únětíc na sever do Saska. Z Prahy to bylo do Černého Vola 1 den pěší chůze. Honci, když se již dříve přesvědčili, že Sasové dobytek nepřepočítávají, tak jednoho vola porazili načerno a ve zdejší krčmě snědli. Od té doby se hostinec nazývá U Černého Vola a od něj převzala pojmenování i později vzniklá osada.¹³

Kromě pověstí vysvětlujících vznik jména zasluhují zmínku i některé další lidové nebo bakalářské výklady.

Jsou doloženy i případy, kdy lidový výklad je obeznámen s původní podobou názvu, přestože ke změně podoby jména došlo již před několika staletími, nicméně název přesto interpretuje mylně. Na webu obce *Hvězdonice* se kupříkladu uvádí, že obec se původně jmenovala *Jezdonice* (podle webu se nynější podoba *Hvězdonice* objevuje počátkem 16. století, podle Pf však až v polovině století 17.). Forma *Jezdonice*, kterou Pf (s. v. *Hvězdonice*) vykládá jako ‚ves lidí Jezdoňových‘, je na webové stránce obce vysvětlena následovně:

Historie říká, že jméno Jezdonice nejspíše pochází buď z nářečí, ale spíše od povinnosti svázeti dřevo k řece Sázavě, čímž byli povinni robotníci, robotující rolníci a lid z okolí v dávných dobách roboty. Na břehu řeky bylo vaziště vorů a odtud se plavily vory do Prahy. V této době již na řece Sázavě stával mlýn, ke kterému se svázelo obilí ke mletí.¹⁴

Je třeba dodat, že tento výklad je formulován poněkud nejasně; není mimo jiné zřejmé, k čemu se má vztahovat zmínka o „nářečí“.

Ojedinele se na webových stránkách obcí setkáváme s tzv. učenou, neboli bakalářskou etymologií, která se vymezuje vůči všeobecně přijímaným lingvistickým interpretacím. Názorný příklad představuje výklad místního jména *Videň* patřícího obci na Velkomeziříčsku. Zatímco oficiální, odbornou veřejností přijímané výklady popírají možnou souvislost s názvem rakouského hlavního města

¹³ <https://www.statenice.cz/obec-7/historie-obce-a-zajimavosti/historicky-prehled/> (cit. 2022-01-11).

¹⁴ <https://www.hvezdonice.cz/obec/historie/historie-obce-1cs.html> (cit. 2022-01-11).

(HŠ, s. v. Vídeň),¹⁵ autor výkladu zveřejněného na internetové stránce obce Vídeň (na webu neuvedený) je o tomto vztahu přesvědčen, třebaže pro něj neuvádí žádné indicie nebo přímé důkazy (pouze se zmiňuje o německých sídelních enklávách na Velkomeziříčsku):

Název Vídně na Velkomeziříčsku je dnes přes svoji nápadnou shodu s rakouským městem hledán zcela jinde. Jazykovědci zde zcela nerespektují zřetelné znaky a hledají původ jména v českém „vidět“ či „vědět“, současně však připouštějí jako podivné a „nepříliš jasné“ tvary pojmenování z nejstarších písemností. Zde jde například o zmínku z roku 1390, uvádějící naši ves v podobě „Wyenna“.¹⁶ [...] Přes pochyby lingvistů, podmíněné zbytky někdejších nacionálních představ o ryze slovanském osídlení této části Vysočiny, které narušil nejvýše německý jazykový ostrov kolem Jihlavy, spojený s těžbou stříbrné rudy, obsahuje podle nejnovějších poznatků nejen Jihlavsko, ale i širší oblast Velkomeziříčska, několik drobnějších německy mluvících enkláv, volně se mísících s ryze slovanskými sídlišti. Původ je nutno spojit s vlastními zakladateli jednotlivých raných statků, kteří nebyli jednotní, jak je známe z pozdějších staletí.¹⁷

2.2 Dva výklady: nepravděpodobná lidová/bakalářská etymologie a vědecký výklad

Případy, kdy je na webové stránce obce uvedena jak nepravděpodobná lidová nebo bakalářská etymologie, tak „oficiální“ vědecký výklad, jsou v analyzovaném vzorku zastoupeny 29krát, tedy téměř stejně často jako výskyt jediného, a to mylného výkladu.

V některých případech je konfrontace oficiálního a lidového výkladu přiznaná přímo, nebo aspoň implicitně. Např. jméno obce *Mešno* na Rokycansku je na obecní webové stránce vysvětleno následovně:

Podle lidového podání je název obce odvozen ze slova mše, výklad jazykovědců se však kloní k základu mech. Ať už tomu bylo jakkoliv, od druhé poloviny 14. století jsou z pramenů známa jména zdejších farářů.¹⁸

¹⁵ HŠ upozorňují na skutečnost, že lidová etymologie a regionální literatura vysvětluje název obce *Vídeň* přenesením jména rakouské *Vídně*, tento názor však odmítají.

¹⁶ HŠ (s. v. Vídeň) však doklad *Wyenna* z roku 1390 jako „podivný“ nebo „nepříliš jasný“ necharakterizují, naopak se s ním jasně vyrovnávají. Uvádějí, že již tehdy mohla být moravská *Vídeň* identifikována s *Vídní* rakouskou (přestože původ tohoto jména je jiný), případně lze uvažovat i o tom, že *Wyenna* je zápis nářečního tvaru *Vinně*.

¹⁷ <https://www.obecviden.cz/jak-vznikl-nazev-obce-viden/ms-1508/p1=1508> (cit. 2022-03-15).

¹⁸ <https://www.mesno.cz/obec/informace-o-obci/historie/> (cit. 2022-01-11).

Ze zmínky o doložených farářích nepřímou vyplývá, že za pravděpodobnější je považován lidový výklad. Tento jev není zdaleka ojedinělý.

Méně explicitně je vztah mezi odborným a lidovým výkladem jména charakterizován na webu obce *Sedliště* na Jičínsku:

Název obce: Podle podstatného jména „sedliště“, které znamenalo místo, kde se někdo usadil.¹⁹ Název ovšem většina lidí odvozuje od kopcovitého terénu, kde si půda „sedá“.²⁰

Často se však na obecních webových stránkách mezi vědeckým a lidovým výkladem nerozlišuje, oba jsou uvedeny vedle sebe bez jakéhokoliv komentáře a jsou chápány jako rovnocenné. Kupříkladu web obce *Lišany* na Rakovnicku na druhém místě vykládá název obce jako ves lidí žijících na lysém místě. Tento výklad je ve shodě s Pf (s. v. *Lišany*; kromě toho uvažuje Profous i o možném původu z osobního jména *Lis*, *Lisa* nebo *Lysý*). První uvedený výklad je na úrovni nepravděpodobné lidové nebo bakalářské etymologie, a to především vzhledem k historickým dokladům jména, které v první slabice mají vždy výhradně krátké *-i-* (pokud by jméno mělo souviset se slovem *lísa* nebo *líška*, staročesky *lésa/léska*, pak by v historických dokladech muselo být *-é-*):

Jméno Lišany je odvozeno od slova lisa, čímž se rozuměl nízký listnatý les, související s lískou. Proto Palacký, dle základu slova, psal správně Lišany. Ovšem dle jiných zdrojů, základ jména tvoří slovo lysý. Snad Lišany byly vsí Lysanů, lidí v osadě založené na místě lysém. Odtud Lysany, Lyšany, v kronikách i takto psané.²¹

Vedle oficiálního výkladu se v řadě případů uvádí etymologická pověst, která někdy podává výklad více místních jmen zároveň. V pověsti uvedené na stránkách obce *Straškov-Vodochody* na Litoměřicku se kupříkladu dozvídáme nejen o údajném původu jména *Straškov*, ale i o vzniku názvu sousední obce *Vražkov* (k tomu srov. níže i pověsti týkající se názvů *Konárovice* – 2.3, *Kostelní Hlavno* – 2.4 nebo *Držovice* – 2.5):

Původ názvu obce není zcela doložený, ale pověst vypráví, že vznikla za vlády knížete Václava. Ve chvíli, kdy kníže projížděl místy, kde se nyní Straškov nachází, jeho kůň začal napadat na jednu nohu. Poručil tedy svému kováři „sraž kov“. Jenže to bylo stále horší, a proto mu posléze poručil „vraž kov“. Podle toho snad vznikly názvy dvou sousedních obcí Straškov a Vražkov.²²

¹⁹ Toto vysvětlení je v souladu s výkladem A. Profouse (Pf, s. v. *Sedliště*).

²⁰ <https://www.sedliste-jc.cz/obec/historie-obce> (cit. 2022-03-15).

²¹ <https://www.obec-lisany.cz/obec/historie/> (cit. 2022-01-13).

²² <https://www.straskov.cz/historie-obce-straskov/d-2680> (cit. 2022-03-15).

V některých případech je sice patrná snaha uvést oficiální vědecký výklad, avšak uvedené údaje jsou značně zkreslené. Např. na výše zmíněném webu obce Straškov-Vodochody se uvádí:

V souvislosti se Straškovem se připomíná v knize Antonína Profouse Místní jména v Čechách vladycký rod Strašků ze Straškova, a to jakýsi Wenczeslai Strasskonis curia sua in Strasskoua, a to v roce 1271.²³

Profousův údaj (Pf, s. v. Straškov) je zde citován velmi nepřesně. K roku 1271 Profous uvádí zcela odlišný doklad. Historický záznam citovaný na webové stránce je datován k roku 1405 a zní následovně: „Wenc. Nyemecz deStrasskow in (curia sua in) Strasskow“. Existence „vladyckého rodu Strašků ze Straškova“ z tohoto dokladu nikterak nevyplyvá a Profous takový rod nepřipomíná. Podstata Profousova výkladu však byla na obecním webu zachována alespoň v tom, že se místní jméno *Straškov* vykládá z osobního jména *Strašek*.

V některých případech se jeden z výkladů uvedených na webu obce oficiálnímu vědeckému výkladu přibližuje, avšak uvedená motivace vzniku jména je nepřesná. Např. název vsi *Bylany* na Českomobrodsku se na webu obce Chrástřany, jejíž součástí Bylany jsou, vykládá takto:

O původu názvu obce jsou tradovány dvě vysvětlující varianty. Podle první z nich má pojmenování Bylany (původně možná Býla) svůj původ v převažující činnosti, kterou se živilo tehdejší zde sídlící obyvatelstvo. Poloha obce na úrodné půdě nabídlá totiž lidem pěstování býlí. Tímto termínem bylo obecně označováno velké množství rostlin včetně kulturních.²⁴

Profousův výklad sice vychází ze shodného etymonu, konkrétně ze staročeského slova *býl* nebo *býlé* (> *býlí*), avšak jím uváděná motivace je poněkud odlišná: původní obyvatelské jméno *Bylené* vykládá jako „obyvatelé místa, na kterém rostlo mnoho rostlin a keřů“. Obě varianty se však shodují nejen ve výchozím základu jména, ale i v chápání oikonyma *Bylany* jako jména obyvatelského. Není přitom zcela jasné, zda výklad podle způsobu obživy obyvatelstva vznikl určitým posunem, nesprávným pochopením výkladu oficiálního (podobně jako tomu bylo u jména *Straškov*, viz výše), nebo vznikl zcela nezávisle na něm a podobnost obou výkladů vychází jen ze skutečnosti, že souvislost s novočeskými slovy *býlí*, *bylina* se i při lidovém etymologizování přímo nabízí.

²³ <https://www.straskov.cz/historie-obce-straskov/d-2680> (cit. 2022-03-15).

²⁴ Dále je na webové stránce připojen rovněž lidový výklad, že na tomto území „lidé **byli** (žili) již téměř v celém pravěku i v časné historickém období“ (<https://obec-chrastany.cz/obec>, cit. 2022-03-15).

2.3 Jediný výklad – odpovídající výkladu vědeckému

Ve třinácti případech je v analyzovaném vzorku na obecním webu uveden jediný výklad jména, který odpovídá vědeckému výkladu. Ne vždy to ovšem musí znamenat, že autor výkladu prezentovaného na webové stránce musel nutně být obeznámen s Profousovým nebo jiným vědeckým výkladem jména obce. V řadě případů může jít o náhodné shody, a to především tehdy, pokud je na daném webu uvedena pouze etymologická pověst, jejíž podstata se s vědeckým výkladem (značnou měrou) shoduje.

Na webu obce Konárovice na Kolínsku se kupříkladu uvádí:

Jméno Konárovice znělo dříve Koňářovice. Soudí se, že tu v 10. století sídlil koňář, patřící mezi knížecí úředníky blízkého hradu a na velkých labských lukách choval koně pro knížete. Kníže byl muž nejen bojovný a vládychtivý, ale také velký milovník lovu. V okolí usadil ještě další služebníky – v Ovčárech chovali ovce, v Býchorech hovězí dobytek, v Ohařích psy, v Jestřábí Lhotě, Káníně a Sokoleči dravé ptáky.²⁵

Tento výklad nese určité znaky etymologické pověsti, které spočívají především v hledání souvislosti mezi větším množstvím místních jmen v okolí. Jádrem výkladu jména *Konárovice* odpovídá jedné ze dvou interpretací uváděných Profousem (Pf, s. v. Konárovice). Podle Pf znělo toto místní jméno původně *Koňářovice*, ves lidí *Koňářových* nebo *koňářových*. Z Profousova výkladu vyplývá, že místní jméno má buď nepřímý, nebo přímý vztah k apelativu *koňář*, staročesky *konieř*, *koníř*, *Roßhändler*, *Pferdeknecht*, *Reitknecht*.

Určité „reálné“ jádro má patrně i etymologická pověst o původu názvu vsi *Polipsy*, která je částí obce Čestín:

O založení Polipes koluje mezi lidmi tato pověst: Majitelé zdejší tvrze často honili a smečky psů dělaly velkých škod všem robotníkům, zejména když samotní psi běhali po okolí. Okolní sedláci se domluvili a kdekoliv se objeví psi, budou pobiti. A tak se stalo, že sedláci pobili celé smečky psů, což majitele tvrze tak pohněvalo, že pod tvrzí založili ves a pojmenovali ji jaksi na potupu a posměch Pobipsy. Kdo jméno přeměnil a kdy se tak stalo, nikdo neví.²⁶

Citovaná etymologická pověst dokládá znalost skutečnosti, že dnešní *Polipsy* se do počátku 17. století nazývaly *Pobipsy*. A. Profous (Pf, s. v. Polipsy) vykládá toto jméno jako ‚ves lidí, kteří pobíjejí psy‘. Je pravděpodobné, že jméno skutečně odráží nějakou místní příhodu.

²⁵ <https://www.konarovice.cz/obec-7/historie/> (cit. 2022-03-15).

²⁶ <https://www.cestin.cz/obec-7/historie/polipsy/> (cit. 2022-03-15).

Některé výklady uváděné na webech usilují o odbornou přesnost; věrohodnost výkladu zároveň podírají odkazem na autority v oboru. Například na webu obce *Šumice* na Uherskohradištsku se uvádí:

Název obce je podle odborného dialektologa Rudolfa Šrámka odvozen od osobního jména Šuma, to znamená ze slovesného základu šuměti. Přípona -ice zdůrazňovala, že běží o ves lidí Šumových, tzn. náležejících Šumovi.²⁷

Web obce Bečov na Mostecku považuje za jediný přijatelný výklad vysvětlení převzaté (byť nepřiznaně) z Lutterera – Šrámka (1997, s. 41–42), které se sice týká jména města *Bečov nad Teplou*, avšak lze jej vztáhnout i k ostatním obcím jménem *Bečov*, u nichž nejsou historické doklady svědčící o původní podobě *Bečkov*. Zároveň je zde jasně odmítnuta lidová etymologie dávající jméno do souvislosti s apelativem *Bečka*:

Na základě etymologického výkladu je jméno obce odvozeno od osobního jména Beč, které má svůj základ ve jménu Benedikt či Bernard. Dávat název obce do souvislosti s řemeslem bečvářů a jejich výrobky pojmenované bečka, resp. bečva, je liché a nepřipadné.²⁸

2.4 Dva výklady – oba mylné

Na devíti webech obcí v analyzovaném vzorku jsou zaznamenány dva různé výklady místního jména, z nichž oba lze považovat za mylnou lidovou nebo baka-lářskou etymologii.

Název obce *Deštnice* na Lounsku, který Pf (s. v. Deštnice) vykládá jako utvořený zpodstatňující příponou *-ice* z adjektiva *deštný* (utvořeného buď od apelativa *dška* ‚deska‘, nebo od apelativa *děšt*), má na webu obce následující výklady:

Jak vzniklo jméno obce není úplně jisté, soudí se, že souviselo s klimatickými poměry „Děšt-nic“ (skutečně se jedná o místo s podprůměrným úhrnem srážek), je však také možné, že název vznikl zkromolením původního slovanského jména Těšnice (tomu by i napovídal německý název Teschnitz).²⁹

Žádný vědecký výklad, který by bylo možné považovat za pravděpodobný, nenajdeme na obecních webových stránkách ani u místních jmen *Svatobořice*³⁰ a *Kostelní Hlavno*.³¹ V obou případech jsou uvedeny dva výklady, z nichž jeden má podobu etymologické pověsti:

²⁷ <https://www.sumice.cz/obec-1/historie/> (cit. 2022-03-15).

²⁸ <https://www.oubecov.cz/obec/historie-obce/> (cit. 2022-01-11).

²⁹ <https://www.destnice.cz/index.php?oid=16041> (cit. 2022-03-15).

³⁰ HŠ (s. v. Svatobořice) vykládá toto místní jméno jako ‚ves lidí Svatoborových‘.

³¹ Jak vyplývá z výkladu A. Profouse (Pf, s. v. Kostelní/Sudovo Hlavno), místní jméno *Hlavno*

Jméno „Svatobořice“ odvozuje učitel Jan Matoch z pověsti o příchodu světců Cyrila a Metoda v místa nynějších „Příček nad cisternou“, kde prý poručili v posvátném háji po lidové bohoslužbě mladému Svatoplukovi: „Svato, boř (modly)!“ Zdá se však více pravdě podobno: Staroslovanský borový háj bohoslužebný (bory zde hodně rostou), Svato bor = boři, lid Svatobořici, dědina Svatobořice.³²

V kronice obce je vykládáno slovo Hlavno od „hlaveň“, což značí nedopalek polena, ze kterého se pátilo v milíři dřevěné uhlí. Je doloženo, že v těchto místech byly rozsáhlé lesy, ve kterých uhlíři uhlí pátili, a jsou o něm zprávy již z 11. století. Těto domněnce však nenasvědčuje žádné dochované pomístné jméno. Podle jiné pověsti mají jména tři sousedních vsí: Hlaveneč, Kostelní Hlavno a Sudovo Hlavno společný základ po vladykovi Sudovi, který byl přepaden při návratu z lovu. V sousední vesnici Konětopy mu prý utopili koně, jeho kosti byly uloženy v Kostelním Hlavně, hlava odpočívá v Hlavenci a vesnice, v níž sídlil v malé tvrzí, nese jeho jméno – Sudovo Hlavno.³³

2.5 Tři výklady, z nichž jeden odpovídá výkladu vědeckému

Osmdesát obecních webových stránek v analyzovaném vzorku uvádí tři různé výklady místního jména. Jeden z nich odpovídá vědeckému výkladu, další dva pak lze považovat za lidovou etymologii.

I zde se obecní weby odvolávají na konkrétní odborníky, v prvním případě dokonce na rodáka z daného regionu F. Kopečného, který od svého raného dětství žil ve Vrahovicích (dnes část města Prostějova) a je zde patrně uznávanou osobností (v Prostějově-Vrahovicích je po něm např. pojmenována jedna z ulic³⁴). Název obce *Držovice* na Prostějovsku má na obecním webu tři různé výklady, z nichž výklad vědecký je hodnocený jako nejpravděpodobnější.

S názvem obce se pojí několik legend. Nejpravděpodobněji souvisí název Držovice s osobním jménem Drž, osada patřící Držovi – Držovice, jak jej vysvětluje jazykovědec František Kopečný (1909–1990). Velmi oblíbeným výkladem jména naší obce je teorie o tragickém činu, ke kterému došlo v nedalekých Vrahovicích, odkud vrah z místa činu utíkal směrem na západ. Osadě, kde byl zadržen, se začalo říkat Držovice. Zločinec pak měl být usmrcen v blízké obci Smržice.

mělo původně podobu mužského rodu *Hlaven* a označovalo dvůr v blízkosti vyvýšeniny zvané *Kobyly hlava*.

³² <https://www.svatoborice-mistrin.cz/obecni-urad/informace-o-obci/historie-1/> (cit. 2022-01-13).

³³ <https://www.kostelnihlavno.cz/mistni-povesti> (cit. 2022-01-13).

³⁴ <https://vrahovice.eu/info/ulice> (cit. 2022-05-19).

Třetím vysvětlením názvu obce je skutečnost, že při jízdě s povozem z držovského kopce, který byl v minulosti podstatně vyšší a prudší, než je dnes, bylo zapotřebí pořádně držet koně na uzdě.³⁵

Ze tří uváděných výkladů názvu obce *Tuřice* na Mladoboleslavsku je na obecním webu za nejpravděpodobnější rovněž považován vědecký výklad, který je citován s odvoláním na autoritu A. Profouse. Nechybí zde však postesknutí, že „vědecká pravda“ je méně zajímavá než lidové výklady a místní pověsti:

Jako nejpravděpodobnější se jeví vědecky podložená verze našeho patrně nejvýznamnějšího odborníka v této oblasti prof. Antonína Profouse. Ten soudil, že uvedený název vznikl přidáním jmenné přípony „-ice“ ke slovu „tuří“, což ve staročeštině znamenalo louku (v literatuře je dochováno pomístní jméno „turá lúka“). Pouze do oblasti bájí a legend, nicméně dodnes pro nás půvabných a přitažlivých, můžeme odkázat teorie o původu jména obce od Tura či Tyra, dle pověstí jednoho ze staroboleslavských vrahů knížete Václava, stejně jako romantické názory, že „tuřice“ byly staroslovanské slavnosti letního slunovratu, nejbujnější a nejveselejší v celém roce, za tajemné noci, kdy člověku bylo dopřáno za pomoci kouzelného kapradí vyplnění všech jeho tajných tužeb. Tance, medoviny a „radosti ohnivého mládí v šeru hvozdů“ se prý přitom užilo do sytosti. Nádherná představa, snad i pro dnešní občany Tuřic, ale vědecká pravda je bohužel poněkud šedivější.³⁶

2.6 Dva výklady – oba vědecké

Ve čtyřech případech uvádějí obecní weby dva výklady místního jména, z nichž oba odpovídají – alespoň ve svém jádru – výkladům vědeckým. Například název obce *Troubky* na Přerovsku se na obecní webové stránce vykládá jednak z osobního jména *Trúbek*, jednak jako místo, kde se napájela koňská spřežení obchodních karavan, „kde se voda přivádí trubkami“. Zmíněna je i skutečnost, že název *Troubky* lze považovat za obdobu místního jména *Napajedla*.³⁷ Druhý z uvedených výkladů považují HŠ (s. v. *Troubky*) za nejpravděpodobnější. Pokud jde o výklad z osobního jména, HŠ vycházejí z antroponyma *Trúbka* > *Troubka*, které by bylo deminutivem k *Trúba*, *Trouba* z apelativa *trúba*, přeneseně „hlupák“, nikoliv tedy z podoby *Trúbek*, uváděné ve výkladu na webu obce.³⁸

³⁵ <https://www.drzovice.cz/obec/informace-o-obci/> (cit. 2022-01-11).

³⁶ <https://www.obec-turice.cz/obec-2/informace-o-obci/historie/> (cit. 2022-03-15).

³⁷ <https://www.troubky.cz/obec-350/informace-o-obci/historie-obce/> (cit. 2022-01-11).

³⁸ Kromě těchto dvou interpretací zmiňují HŠ i názor, že základ *troub-* je synonymní s *trůstb-*, *třtina*, *rákos*.

2.7 Tři výklady – všechny mylné

Ve třech případech jsou na obecních webech uvedeny tři výklady místního jména, z nichž ani jeden neodpovídá výkladu vědeckému. Například jméno obce *Kuroslepy* na Třebíčsku se na stránce obce vykládá takto:

*Je možné, že se obyvatelé osady zabývali slupováním stromové kůry, kterou používali ke zhotovování různých nádob pro domácnost. Těmto lidem se říkalo koroslupi. Odtud by mohl pocházet název obce. Též se připouští výklad od osobního jména *Kūroslep*, tj. kouřem oslepený od pálení dřevěného uhlí. Vyloučit se nedá ani odvození názvu od slova *kur* (tetřev, tetřevěk), zvláště když ve znaku obce jsou dva zelené jehličnaté stromy a uprostřed pták připomínající samici tetřeva.*

První a třetí z těchto výkladů lze považovat za lidovou etymologii bez reálného základu, která nerespektuje historické doklady jména a hláskové zákonitosti. Výklad z osobního jména nelze zcela vyloučit, avšak původ tohoto osobního jména by byl odlišný a jeho podoba by nebyla **Kūroslep*. HŠ (s. v. *Kuroslepy*) uvažují o možnosti výkladu z nedoloženého osobního jména **Kuroslep*, které by bylo analogické a synonymní k předpokládanému antroponymu **Kuomrtv* ‚kdo zabije slepice‘, z nějž I. Lutterer (1964, s. 84) vykládá místní jméno *Kuomrtvy*, patřící zaniklé vsi na dnešním území Prahy. Za pravděpodobnější však HŠ považují apelativní východisko, protože to odpovídá častému výskytu substantivně-verbálních složených obyvatelských jmen typu *Tatobity*. Šlo by o posměšné pojmenování lidí zabíjejících slepice.

2.8 Čtyři a více výkladů, z nichž jeden odpovídá výkladu vědeckému

V analyzovaném vzorku se setkáváme celkem s pěti případy, kdy jsou na webu obce uvedeny více než tři různé výklady místního jména, přičemž jeden z nich odpovídá výkladu oficiálnímu. Z toho je ve dvou případech zaznamenáno po čtyřech výkladech, ve dvou dalších případech po pěti výkladech, a u jednoho místního jména, konkrétně u názvu obce *Běstvína* na Chrudimsku, je dokonce shromážděno sedm různých výkladů. Toto jméno se dává do souvislosti se slovem *víno*. Protože se zde vinné révě údajně dařilo, obci se říkalo „ves vína“ (1) (z toho *Běstvína*). Podle jiného výkladu šlo o ves „bez vína“ (2) (poté, co se zde víno přestalo pěstovat). Další výklad, rovněž související s vínem, vychází z německého „bester Wein“ (3) ‚nejlepší víno‘. Odlišný výklad název *Běstvína* „odvozuje od jména mýtického stvoření ze slovanské mytologie – Běs“ (4). Údajně šlo o místo, kde se vyskytují běsové, démoni. Dále se jméno vysvětluje ze slovesa *bděti*, a to v údajném významu ‚dávati znamená kouřem‘ (5), případně ze slovesa *bděti*, které prý znamenalo ‚páliti, spalovati (pralesy v okolí)‘ (6). Poslední výklad (7) ocitujeme v úplnosti:

Další a snad i uznávaný názor je, že je základem pojmenování staroslověnské slovo bĕstvo (refugium, útočiště). V dávných dobách tudy vedla Libecká stezka, po které pronikalo do našich končin křesťanství z Byzantské říše. Pronásledovaní uprchlíci snad našli na místě dnešní Běstvinu jakési útočiště. Vlastně i v blízkém Pařížově je ve věži místního kostela dnes znovu objevené nadstandardně zabezpečené refugium...³⁹

Zmínka o tom, že tento názor je „snad i uznávaný“, odráží pravděpodobně povědomí o Profousově výkladu. Pf (s. v. Běstvinu) dává jméno *Běstvinu* do souvislosti se staroslověnským *bĕstvo* (< *bĕžbŕstvo*) ‚útek‘ a staročeským *běžstvie* ‚stav uprchlíka, vyhnanství‘; jméno podle něj „původně označovalo místo útěku, pak místo pro vyhnanství, útočiště pro uprchlíky“. Jádro tohoto posledního výkladu uvedeného na webu obce je tedy v souladu s oficiálním odborným názorem, třebaže uvedené okolnosti a podrobnosti samozřejmě potvrdit nelze.

2.9 Jasný výklad není podán

Zmínku si zaslouží ještě jeden specifický případ. Na webu obce *Včelná* u Českých Budějovic nacházíme v sekci „Historie obce“ odstavec nadepsaný „Jak Včelná ke svému jménu přišla“. Na tuto otázku zde však jasnou odpověď nedostáváme:

V německých úředních listinách z konce 19. století se vyskytuje dvojí jméno obce – Binnendorf (Vnitřní ves či Mezives) a Bienendorf (Včelí ves). Zhruba od roku 1810 nalézáme v záznamech již pouze pojmenování Bienendorf (Včelná). Kromě možného omylu písařů při opisování jména je též možné, že německy hovořící obyvatelé výslovnost jména obce komolili, čímž docházelo k záměně pojmenování.⁴⁰

Toto vysvětlení je poměrně matoucí. Nevyplývá z něj, zda je za původní považována podoba *Binnendorf*, nebo *Bienendorf*, ani jaký je vztah mezi německým a českým jménem. Podle Pf (s. v. Včelná) jde o novou obec založenou na emfiteutických pozemcích, která je poprvé zmiňována až k roku 1841. Údaj o podobě jména v záznamech od roku 1810 tedy nedává smysl. Pf navíc podobu *Binnendorf* vůbec nezaznamenává. Z jeho výkladu a z historických výkladů vyplývá, že obec měla původně německé jméno *Bienendorf*, ‚včelí n. včelná ves‘, které bylo později do češtiny převzato jako *Včelná* (první doklad českého jména obce pochází z roku 1895).

³⁹ <https://www.obecbestvina.cz/volny-cas/zajimavosti/puvod-vlastniho-jmena-bestvina/> (cit. 2022-01-13).

⁴⁰ <https://www.vcelna.cz/obec/historie-obce/> (cit. 2022-01-11).

3. Závěr

V příspěvku jsme analyzovali výklady místních jmen na oficiálních webových stránkách obcí. Není nikterak překvapivé, že jednotlivé weby vykazují značné rozdíly v přístupu k výkladům místních jmen. Zatímco v některých případech vycházejí z lidových výkladů známých v dané obci nebo z vysvětlení v obecních kronikách, v dalších případech se naopak snaží zaštiťovat autoritami, které někdy i konkrétně jmenují (např. F. Kopečný, R. Šrámek). Výklad lidový bývá často konfrontován s výkladem vědeckým, přičemž jeden z nich může být na internetové stránce obce považován za pravděpodobnější. Ne vždy je ovšem přednost dávana oficiálnímu odbornému výkladu. Ojedinele se setkáváme i s poměrně ostře vyhraněnou polemikou s oficiálním, všeobecně přijímaným vědeckým výkladem, který autor výkladu na webu považuje za neadekvátní (srov. web obce *Videň* u Velkého Meziříčí).

Naopak lidový výklad může do určité míry odpovídat výkladu vědeckému (srov. jméno *Bylany*). Určité reálné jádro může mít i etymologická pověst (např. v případě jména *Polipsy*).

Lidový výklad jména může být založen na určitých věcných znalostech, ale přesto může být zcela mylný; např. případě názvu obce *Hvězdonice* je ve výkladu na webové stránce jasné povědomí o tom, že obec se původně nazývala *Ježdonice*, a proto se při vysvětlení jeho původu vychází z ní, avšak jméno je vysvětlováno jinak než z osobního jména.

V některých případech lidový výklad vychází ze stejných slovních základů jako výklad vědecký, avšak odlišným způsobem je vysvětlována motivace pojmenování (srov. např. výklad jména *Černý Vůl*).

Příspěvek je první sondou, která má podat základní přehled o výkladech místních jmen na webových stránkách obcí. V budoucnosti by bylo vhodné zacílit výzkum na konkrétní region a také porovnat výklady na webových prezentacích obcí s výklady v regionální místopisné literatuře.

Studie vznikla s podporou dlouhodobého koncepčního rozvoje Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., RVO: 68378092.

LITERATURA

- DAVID, J. (2010): Lidová a bakalářská etymologie vlastních jmen (na příkladu toponym). *Naše řeč*, 93, s. 57–70.
- HOSÁK, L. – ŠRÁMEK, R. (1970–1980): *Místní jména na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Academia.
- JANYŠKOVÁ, I. (2016): Lidová etymologie. In: P. Karlík – M. Nekula – J. Pleskalová, *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 986–987.

- KRAUSOVÁ, M. (2011): Za panem Radoušem: Interpretace pověsti v průběhu staletí. *Memo*, 1, č. 2, s. 121–147.
- LUTTERER, I. (1964): Psychologie pojmenování a tzv. přezdívková jména místní. *Naše řeč*, 47, s. 81–87.
- PROFOUS, A. (1947–1954): *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny* I–IV. Praha: Česká akademie věd a umění; Nakladatelství ČSAV.
- REJZEK, J. (2015): *Český etymologický slovník*. 3. vyd. Voznice: Leda.

PRAMENY – WEBOVÉ STRÁNKY OBCÍ⁴¹

- Bečov (okr. Most): <https://www.zahaji.cz/obec-7/historie-obce/> (2022-01-11)
- Bechlín (okr. Litoměřice): https://www.bechlin-predonin.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=69&Itemid=123 (2022-03-15)
- Běleč (okr. Hradec Králové): <https://www.belec.cz/obec/historie-obce/> (2022-03-15)
- Běrunice (okr. Nymburk): <https://www.berunice.cz/obec-7/historie-obci/obec-berunice/> (2022-01-13)
- Běstvina (okr. Chrudim): <https://www.obecbestvina.cz/volny-cas/zajimavosti/puvod-vlastniho-jmena-bestvina/> (2022-01-13)
- Bocanovice (okr. Frýdek-Místek): <https://www.bocanovice.cz/informace-o-obci/> (2022-03-15)
- Bohutín (okr. Litoměřice): <https://www.bohutin.cz/kontakt/> (2022-01-13)
- Březová (okr. Uherské Hradiště): <https://www.obecbrezova.cz/obec/informace-o-obci/historie/> (2022-01-11)
- Bylany (na webu obce Chrástřany, okr. Kolín): <https://obec-chrastany.cz/obec> (2022-03-15)
- Ctiněves (okr. Litoměřice): <https://www.obec-ctineves.cz/> (2022-01-13)
- Čertoryje (na webu obce Charváty, okr. Olomouc): <https://www.charvaty.cz/obec/historie/certoryje/> (2022-01-11)
- Deštnice (okr. Louny): <https://www.destnice.cz/index.php?oid=16041> (2022-03-15)
- Dolní Domaslavice (okr. Frýdek-Místek): <https://www.ddomaslavice.cz/obec/historie/povesti/> (2022-01-13)
- Drahlín (okr. Příbram): <https://www.drahlín.cz/obec/historie/ze-starych-kronik/> (2022-03-15)
- Drnaly (web obce Vysoká Pec, okr. Chomutov): <https://www.vysokapec.cz/obec-43/historie/> (2022-03-15)
- Držovice (okr. Prostějov): <https://www.drzovice.cz/obec/informace-o-obci/> (2022-01-11)
- Dymokury (okr. Nymburk): <https://www.dymokury.cz/historie-obce-1/nazev-obce-a-statut/> (2022-01-13)
- Holohlavy (okr. Hradec Králové): <https://www.holohlavy.cz/obec/informace-o-obci/historie-1/> (2022-01-13)
- Horní Lochov (okr. Jičín): <https://hornilochov-historieobce.estranky.cz/clanky/historie-obce-horni-lochov.html> (2022-03-15)

⁴¹ Přestože v textu příspěvku citujeme pouze výběr excerpaných pramenů, jejich přehled zde uvádíme v úplnosti.

- Hořice na Šumavě (okr. Český Krumlov): <https://www.horicensumave.cz/mestys/informace-o-mestysu/historie/> (2022-03-15)
- Hrabová (okr. Šumperk): <https://www.obechraboza.cz/obec-7/historie-a-soucasnost-obce/> (2022-01-11)
- Hředle (okr. Rakovník): <https://www.hredle.cz/zivot-v-obci/informace-o-obci-/historie/> (2022-01-11)
- Hřivice (okr. Louny): <https://www.hrvice.cz/obec/spolek-obci/hrvice/historie-obce/> (2022-03-15)
- Hvězdonice (okr. Benešov): <https://www.hvezdonice.cz/obec/historie/historie-obce-1cs.html> (2022-01-11)
- Jalubí (okr. Uherské Hradiště): <https://www.jalubi.eu/obec/vznik-obce/> (2022-03-15)
- Jasenná (okr. Náchod): <https://www.obec-jasenna.cz/nase-obec-1/historie/> (2022-03-15)
- Jevany (okr. Praha-východ): <https://www.obecjevany.cz/obec/informace-o-obci/historie/> (2022-01-13)
- Koberice (okr. Opava): <https://www.koberice.cz/obec/puvod-nazvu/> (2022-01-11)
- Kojice (okr. Pardubice): <https://www.kojice.cz/obec/kojice/historie/> (2022-01-11)
- Konárovice (okr. Kolín): <https://www.konarovice.cz/obec-7/historie/> (2022-03-15)
- Koněšín (okr. Třebíč): <https://www.obeckonesin.cz/obec-7/historie/> (2022-03-15)
- Korno (okr. Beroun): <https://www.korno.cz/obec/historie/> (2022-03-15)
- Kostelní Hlavno (okr. Praha-východ): <https://www.kostelnihlavno.cz/mistni-povesti> (2022-01-13)
- Košíky (okr. Uherské Hradiště): <https://www.oukosiky.cz/hlavni-menu/obec/informace-o-obci/historie-obce/> (2022-01-13)
- Kounov (okr. Rakovník): <https://www.obec-kounov.cz/kounov-v-kostce/historie/> (2022-03-15)
- Kroměždice (na webu obce Bolešiny, okr. Klatovy): <https://www.bolesiny.cz/obec-1/informace-o-obci/casti-obce/kromezdice/> (2022-01-11)
- Kroučová (okr. Rakovník): <https://www.obec-kroucova.cz/obec/historie/> (2022-03-15)
- Kunčice nad Labem (okr. Trutnov): <https://kuncice.cz/historie/#obsah> (2022-03-15)
- Kuničky (okr. Blansko): <https://www.kunicky.cz/obec-7/historie/> (2022-01-11)
- Kuroslepy (okr. Třebíč): <https://www.kuroslepy.cz/puvod-nazvu-obce/ds-1017> (2022-03-15)
- Lišany (okr. Rakovník): <https://www.obec-lisany.cz/obec/historie/> (2022-01-13)
- Lišnice (okr. Most): <https://www.oulisnice.cz/obec-89/zajimavosti-o-obci/puvod-nazvu-obce/> (2022-03-15)
- Losiná (okr. Plzeň-jih): <https://www.losina.cz/obec-1/historie-obce/> (2022-01-11)
- Lubná (okr. Svitavy): <https://www.lubna.cz/historie/> (2022-03-15)
- Lužnice (okr. Jindřichův Hradec): <https://www.obec-luznice.cz/obec-1/historie-650-let-obce/nejstarsi-dejiny-do-roku-1840/> (2022-03-15)
- Městečko (okr. Rakovník): <https://www.obec-mestecko.cz/o-obci/historie/> (2022-01-13)
- Mešno (okr. Rokycany): <https://www.mesno.cz/obec/informace-o-obci/historie/> (2022-01-11)
- Nekoř (okr. Ústí nad Orlicí): <http://nekor.cz/obec-historie-obce/puvod-jmena-obce-nekor> (2022-03-15)
- Nezvěstice (okr. Plzeň-město): <https://www.nezvestice.cz/o-puvodu-jmena-nezvestice/> (2022-01-13)
- Ohnišov (okr. Rychnov nad Kněžnou): <http://www.ohnisov.cz/index.php?oid=44660> (2022-03-15)

- Oleška (okr. Praha-východ): <https://www.oleska.cz/obec-98/historie/> (2022-01-11)
- Orlovice (okr. Vyškov): <https://www.obecorlovice.cz/historie> (2022-03-15)
- Ostroměř (okr. Jičín): <https://www.ostromer.cz/obec/o-obci/historie/> (2022-01-11)
- Pacetluky (okr. Kroměříž): <https://www.pacetluky.cz/obec-7/historie/historie/> (2022-03-15)
- Pavlíkov (okr. Rakovník): <https://www.pavlikov.cz/mestys/o-mestysi-pavlikov/kronika-obce/cast-2/> (2022-03-15)
- Pavlov (okr. Šumperk): <https://www.pavlovulostic.cz/obec/historie/> (2022-03-15)
- Petrůvky (okr. Třebíč): <https://www.petrucky.cz/obec/historie/legenda-o-nazvu/> (2022-01-11)
- Polipsy (na webu obce Čestín, okr. Kutná Hora): <https://www.cestin.cz/obec-7/historie/polipsy/> (2022-03-15)
- Příkosice (okr. Rokycany): <https://www.obecprikosice.cz/> (2022-01-11)
- Přistoupim (okr. Kolín): <https://www.pristoupim.cz/obec-119/historie/> (2022-01-13)
- Příšimasy (okr. Kolín): <https://www.prisimasy.cz/obec/informace-o-obci/historie/> (2022-01-11)
- Rapotín (okr. Šumperk): <https://www.rapotin.cz/obec/informace-o-obci/historie/stredoveke-dejiny-rapotina-a-ostatnich-vsi-v-podesni/> (2022-03-15)
- Ratiboř (okr. Jindřichův Hradec): <https://www.obecratibor.cz/obec/historie/> (2022-03-15)
- Rozseč pod Kunštátem (okr. Blansko): <https://www.rozsec.cz/obec-7/zakladni-info/charakteristika/> (2022-01-11)
- Rozvadov (okr. Tachov): <https://www.rozvadov.cz/obec/historie/povesti/povesti-a-myty-z-rozvadova-a-okoli-cast-prvni/> (2022-01-13)
- Řetůvka (okr. Ústí nad Orlicí): <http://www.obecretuvka.cz/obec/historie-obce> (2022-03-15)
- Sebuč (na webu obce Dolany, okr. Náchod): http://www.dolany-na.cz/download/zpravodaj/2020/2020_4.pdf (2022-03-15)
- Sedlístě (okr. Jičín): <https://www.sedliste-jc.cz/obec/historie-obce> (2022-03-15)
- Skašov (okr. Plzeň-jih): <https://www.voderady.cz/kronika/zpravodaj/> (2022-03-15)
- Smilovice (okr. Rakovník): <https://www.smilovice.eu/obec/historie-obce/o-pojmenovani/> (2022-03-15)
- Statenice (okr. Praha-západ): <https://www.statenice.cz/obec-7/historie-obce-a-zajimavosti/historicky-prehled/> (2022-01-11)
- Strašín (okr. Klatovy): <https://www.strasin.cz/obec-121/historie-obce/> (2022-01-13)
- Straškov (na webu obce Straškov-Vodochody, okr. Litoměřice): <https://www.straskov.cz/historie-obce-straskov/d-2680> (2022-03-15)
- Strenice (okr. Mladá Boleslav): <https://www.strenice.cz/obec/historie-obce/> (2022-01-11)
- Sudějov (okr. Kutná Hora): <https://www.obecsudejov.cz/> (2022-01-13)
- Sukorady (okr. Jičín): <https://www.sukorady.org/o-obci/historie/> (2022-03-15)
- Svatobořice-Mistřín (okr. Hodonín): <https://www.svatoborice-mistrin.cz/obecni-urad/informace-o-obci/historie-1/> (2022-01-13)
- Svébohov (okr. Zábřeh): <https://www.svebohov.cz/obec/historie/historie-1cs.html>
- Svinaře (okr. Beroun): <https://www.svinare.cz/obec/historie-heraldika/> (2022-01-11)
- Šumice (okr. Uherské Hradiště): <https://www.sumice.cz/obec-1/historie/> (2022-03-15)
- Těmice (okr. Hodonín): <https://www.temice.cz/historie.html>
- Troubky (okr. Přerov): <https://www.troubky.cz/obec-350/informace-o-obci/historie-obce/> (cit. 2022-01-11)

- Tučapy (okr. Uherské Hradiště): <https://www.tucapyuh.cz/obec-7/historie-obce/nazev-tucapy/> (2022-01-13)
- Tuřice (okr. Mladá Boleslav): <https://www.obec-turice.cz/obec-2/informace-o-obci/historie/> (2022-03-15)
- Uhřčice (okr. Přerov): <https://www.uhricice.cz/obec-1/historie/> (2022-03-15)
- Včelná (okr. České Budějovice): <https://www.vcelna.cz/obec/historie-obce/> (2022-01-11)
- Velká Dobrá (okr. Kladno): <https://www.velkadobra.cz/obec-7/o-velke-dobre/> (2022-01-11)
- Velká Hleďsebe (okr. Cheb): <https://www.velkahledsebe.cz/nase-obec/historie/> (2022-03-15)
- Velká Štáhle (okr. Bruntál): <https://www.velkastahle.cz/obec/informace-o-obci/historie/> (2022-03-15)
- Vídeň (okr. Žďár nad Sázavou): <https://www.obecviden.cz/jak-vznikl-nazev-obce-viden/ms-1508/p1=1508> (2022-03-15)
- Vlkančice (okr. Praha-východ): <https://www.vlkancice.cz/obec/zakladni-informace/> (2022-01-11)
- Voděradý (okr. Blansko): <https://www.voderady.cz/kronika/zpravodaj/> (2022-03-15)
- Všestudy (okr. Chomutov): <https://www.vsestudy.eu/obec/historie/> (2022-01-13)
- Vševily (okr. Příbram): <https://www.obec-vsevily.cz/obec-108/historie-obce/1-vsevily-le-gendarne/> (2022-01-13); <https://www.obec-vsevily.cz/obec-108/historie-obce/2-vsevily-lingvisticky/> (2022-01-13)
- Zahájí (okr. České Budějovice): <https://www.zahaji.cz/obec-7/historie-obce/> (2022-01-11)
- Zbečno (okr. Rakovník): <https://www.obeczbecno.cz/turistika/historie-obce/> (2022-01-11)
- Zvolenešves (okr. Kladno): <https://www.zvoleneves.cz/obec/informace-o-obci/historie-obce/> (2022-01-11)
- Želetice (okr. Hodonín): <https://www.zeletice.cz/historie-obce-historie> (2022-03-15)
- Žeretice (okr. Jičín): <https://www.zeretice.org/obec-7/historie/> (2022-03-15)
- Židněves (okr. Mladá Boleslav): <https://www.obeczidneves.cz/obec-1/o-nasi-obci/> (2022-03-15)

Pavel Štěpán
stepan@ujc.cas.cz
odd. onomastiky
ÚJČ AV ČR, v. v. i.
Valentinská 1
146 17 Praha 1